

Sr. No. 2103

Exam Code: 108005

Subject Code: 1968

B.A. (Hons.) - 5th Sem.

(2118)

Paper: Economics Paper-II Public Finance

Time allowed: 3 hrs.

Max. Marks: 100

Note: Question no. 1 (comprising 10 short answer type questions; each question carrying 2 marks) is compulsory. Attempt one (out of two) question from each of the four units. Each question from these four units will be of 20 marks.

- 1Q. (i) What are merit goods. Give any example.
 (ii) Distinguish between obligatory and optional public expenditure.
 (iii) What is non-developmental expenditure?
 (iv) What is cost of service principle?
 (v) What are customs duties?
 (vi) Distinguish between gross debt and net debt.
 (vii) What do you mean by taxable capacity?
 (viii) Distinguish between impact and incidence of taxation.
 (ix) Distinguish between balanced and unbalanced budgets.
 (x) What do you mean by performance budget?

Unit I

- 2Q. Define public expenditure. Also explain Wagner's theory of public expenditure.
 3Q. (a) Explain the main canons of public expenditure.
 (b) Explain the role of public expenditure on economic growth of a country.
 (10+10=20)

Unit II

- 4Q. Explain, in detail, the effects of public expenditure on production, distribution and social overhead capital.
 5Q. Define the term equity. Also evaluate, critically, ability to pay principle of taxation.

Unit III

- 6Q. What is the role of public debt in the economic development of a country. Also explain, in detail, the concept of public debt management.
 7Q. What do you mean by tax shifting? Also explain modern (demand and supply) theory of tax shifting.

Unit IV

- 8Q. Explain how budget can be used as an instrument of mobilization and canalization of resources in the economy?
 9Q. (i) Explain the principles of federal finance.
 (ii) Write a note on centre-state financial relations.
 (10+10=20)

PTO

(2)

(Punjabi Version)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ:1 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ (1 ਤੋਂ 4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।।
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ (20) ਹਨ।

1. i) ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਸਤੂਆਂ) ਕੀ ਹਨ? ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- ii) ਅਨਿਵਾਰੀ (ਆਵੱਸ਼ਕ) ਅਤੇ ਵਿਕਲਪੀ ਜਨਤਕ ਖਰਚ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਨਿਖੇੜ ਕਰੋ।
- iii) ਗੈਰ-ਵਿਕਾਸਕਾਰੀ ਖਰਚ ਕੀ ਹਨ?
- iv) ਸੇਵਾ (ਸਰਵਿਸ) ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਿੱਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ?
- v) ਸੀਮਾ ਕਰ ਕੀ ਹਨ?
- vi) ਸਮੁੱਚ (ਕੁੱਲ) ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਨੈਟ ਕਰਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਨਿਖੇੜ ਕਰੋ।
- vii) ਕਰਯੋਗ ਵਿੱਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- viii) ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਖੇਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਨਿਖੇੜ ਕਰੋ।
- ix) ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਨਿਖੇੜ ਕਰੋ।
- x) ਨਿਸ਼ਪਾਦਨ ਬਜਟ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਜਨਤਕ ਖਰਚ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਵੈਗਨਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਖਰਚ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

3. ਓ) ਜਨਤਕ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- ਅ) ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਉੱਤੇ ਜਨਤਕ ਖਰਚ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਜਨਤਕ ਖਰਚ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਵਿਤਰਣ ਅਤੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਫੁੱਟਕਲ ਪੂੰਜੀ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
5. ਇਕਵਿਟੀ (equity) ਪਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ^{ਮੁੱਲ} ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੈ? ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
7. ਟੈਕਸ ਸਥਾਨਾਂਤਰਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਟੈਕਸ ਸਥਾਨਾਂਤਰਣ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ (ਮੰਗ ਅਤੇ ਆਪੂਰਤੀ) ਸਿੱਧਾਂਤ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਬਜਟ ਨੂੰ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਇਕੱਤਰੀਕਰਣ ਅਤੇ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਿਚ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
9. ਓ) ਸੰਘੀ ਵਿੱਤ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- ਅ) ਕੇਂਦਰ-ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Contd... Pg-3

(4)

(Hindi Version)

भाग-क

नोट:-प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट (1-IV) में से एक-एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के अंक समान (20) हैं।

1. i) लाभदायक सेवाएँ (वस्तुएँ) क्या हैं? कोई उदाहरण दें।
- ii) अनिवार्य (आवश्यक) तथा विकल्पी जनतक खर्च में अंतर निखेड़ करें।
- iii) गैर-विकासकारी खर्च क्या है?
- iv) सेवा (सर्विस) का मूल्य सिद्धांत क्या है?
- v) सीमा कर क्या है?
- vi) समुच्च (कुल) कर्ज तथा नैट (निरोल) कर्ज में अंतर-निखेड़ करें।
- vii) करयोग वित्त (तौफीक) से आपका क्या अभिप्राय है?
- viii) कराधान के प्रभाव तथा प्रभाव-क्षेत्र में अंतर-निखेड़ करें।
- ix) संतुलित तथा असंतुलित बजटों में अंतर-निखेड़ करें।
- x) निष्पादन बजट से आपका क्या अभिप्राय है?

यूनिट-1

2. जनतक खर्च की परिभाषा लिखें। वैगनर के जनतक खर्च संबंधी सिद्धांत का वर्णन करें।
3. क) जनतक खर्च के मुख्य मापदंडों का वर्णन करें।

Contd...P/4

Sr.No.2103

(4)

ख) किसी देश की आर्थिक बढ़ोतरी पर जनतक खर्च की भूमिका वर्णन करें।

(10+10)

यूनिट- II

4. जनतक खर्च के उत्पादन, वितरण तथा सामाजिक फुटकल पूँजी पर पड़ने वाले प्रभावों का विस्तार सहित वर्णन करें।
5. इक्विटी (equity) पद की परिभाषा लिखें। कराधान के भुगतान के ^{मूल} नियमों की योग्यता का समीक्षात्मक मूल्यांकन भी करें।

यूनिट- III

6. किसी देश के आर्थिक विकास में जनतक कर्ज की भूमिका क्या है? जनतक कर्ज प्रबंधन की धारणा का सविस्तार वर्णन करें।
7. टैक्स स्थानांतरण से आपका क्या अभिप्राय है? टैक्स स्थानांतरण के आधुनिक (मांग तथा आपूर्ति) सिद्धांत का भी वर्णन करें।

यूनिट- IV

8. अर्थ-व्यवस्था में बजट को संसाधनों के एकीकरण तथा सेध देने में एक यंत्र की तरह किस प्रकार इस्तेमाल किया जा सकता है?
9. i) संघी वित्त के सिद्धांत वर्णन करें।
ii) केंद्र-राज्य वित्ती संबंधों पर एक नोट लिखें।

2103(2118)100